

16,5 milyard dollarlıq qardaş sərmayəsi

Türkiyəyə ən böyük xarici investisiyanı Azərbaycan yatırıb

“SOCAR Türkiyə”nin qardaş dövlətə yatırdığı investisiya xərcləri artıq 16,5 milyard dolları keçib. Investisiya xərcləri “Star” Neft Emalı Zavodu üzrə 6,3 milyard dollar, depolama üzrə 600 milyon dollar, “SOCAR Konteyner Terminalı” üzrə 400 milyon dollar, “Petkim” özəlləşdirməsi üzrə 2 milyard 40 milyon dollar və əlavə olaraq hər il təxmini 100 milyon dollar, TANAP üzrə isə 6,5 milyard dollar təşkil edib.

Egey bölgəsinin ən böyük sənaye müəssisəsi

Bu barədə məlumatı Azərbaycanın media nümayəndələri üçün İstanbulda keçirilən mətbuat konfransında “SOCAR Türkiyə”nin baş direktoru Zaur Qəhrəmanov verdi. Diqqətə çatdırıldı ki, 2018-ci ildən fəaliyyətə başlayan “Star” Neft Emalı Zavodu Avropa, Orta Şərq və Afrika bölgəsində son zamanlar reallaşdırılan ən böyük neft emalı layihələrindən biridir. İldə 11 milyon ton xam neft emal həcmi olan zavod, dizel və naftadan əlavə, təyyarə yanacağı və LPG kimi məhsullar da istehsal edir. Hazırda zavod Türkiyənin işlənmiş neft məhsulları ehtiyacının təxminən 25 faizini ödəyir. Gündəlik 35 min kubmetr xam neft işləmə qabiliyyətinə malik olan neft emalı zavodunun saxlama tutumu 2020-ci ildə yeni məhsul çənələri layihəsinin tamamlanmasından sonra 1,9 milyon kubmetrə çatıb.

Pandemiya bir çox şirkətlərə təsir göstərsə də, “Star” Neft Emalı Zavodunda vəziyyət fərqlidir. Belə ki, zavod malik olduğu texnologiya infrastrukturunu və əməliyyat rahatlığı sayəsində istehsal planlarını pandemiya dövründəki dəyişikliklərə sürətlə uyğunlaşdırıb. Müəssisə sahib olduğu imkanlar nəticəsində pandemiya dövründə 1,6 milyon ton təyyarə yanacağı istehsal gücünü sürətlə dizelə çevirib və enerji bazarında mühüm rəqabət üstünlüyü qazanıb. Eyni zamanda “Petkim” ilə birləşmiş quruluşu sayəsində pandemiya müddətində fasiləsiz və yüksək həcmdə istehsalını davam etdirib. Zavodda il ərzində istehsal olunan 1,6 milyon ton naftanın hamısı “Petkim”ə verilir. “Petkim” ehtiyacı olan naftanın, demək olar ki, hamısını bu zavoddan alır.

Onu da qeyd edək ki, bu il “Star” Neft Emalı Zavodu Dünya İqtisadi Forumu tərəfindən dördüncü sənaye inqilabı texnologiyalarını istehsalatda ən yaxşı tətbiq edən müəssisələrin qəbul edildiyi “Global Light-house Network”a daxil olub. 2021-ci ildə Türkiyədən seçilən yeganə şirkət olan STAR eyni zamanda dünyada bu mükafata layiq görülməyə ilk neft emalı zavodudur.

İstanbul Sənaye Palatasının ötən ilki qiymətləndirməsinə əsasən, “Star” Neft Emalı Zavodu Türkiyənin 500 ən böyük sənaye müəssisəsi arasında 6-cı yeri tutub. Egey bölgəsinin 100 ən böyük sənaye müəssisəsi siyahısında isə “Star” birincidir.

“Petkim”in məhsulları 78 ölkəyə ixrac olunur

“SOCAR Türkiyə”nin ən iri müəssisələrindən olan “Petkim” Türkiyədəki ilk və tək inteqrasiya olunmuş Neft-Kimya Zavodudur. 2008-ci ildə özəlləşdirildikdən sonra

hər il “Petkim”ə təxminən 100 milyon dollar investisiya qoyulmuşdur. Bu investisiyaların hamısı “Petkim”in öz imkanları hesabına təmin edilmişdir. Qoyulan əlavə investisiyaların ümumi məbləği 1 milyard dollara çatmışdır. Bütün bunların nəticəsidir ki, zavod illik 3,6 milyon ton istehsal gücünə malikdir. Təkcə ötən il ixracat 574 milyon dollar həcmində olmuşdur.

“Petkim”in 15 əsas istehsal müəssisəsində və 6 köməkçi müəssisəsində 60-a yaxın müxtəlif növ məhsul istehsal olunur. Bu məhsullar ölkə daxilində, demək olar ki, bütün sənaye sahələrində işləyən 1500-dən çox alıcı tərəfindən istifadə olunur. Nəticə etibarilə Türkiyənin neft-kimya məhsulları üzrə ehtiyacının təxminən 16 faizini “Petkim” qarşılayır. Eyni zamanda “Petkim” xaricdə 350-dən çox alıcı portfelinə malikdir. Zavodun məhsulları 78 ölkəyə ixrac olunur.

“Star” zavodunun tikilməsindən sonra “Petkim” əsas xammalı olan naftanı xarici neft emalı zavodlarından idxal etmək əvəzinə indi “Star”dan boru kəməri ilə birbaşa götürərək logistika xərclərinə qənaət edir. Övvəllər fərqli keyfiyyətlərdə idxal olunan nafta əvəzinə “Star” zavodundan istənilən keyfiyyətdə nafta almaq “Petkim” üçün daha keyfiyyətli istehsal, səmərəlilik və xammal təchizatı təhlükəsizliyi deməkdir.

Pandemiyaya və məhsulların qiymətlərinin aşağı düşməsinə baxmayaraq, “Petkim” 2020-ci ildə əməliyyat gəlirliliyini 21 faiz artıraraq 1,9 milyard lirəyə çatdırıb. Pandemiya dövründə daxili bazara önəm verən “Petkim”in 2019-cu ildə 60 faiz təşkil edən daxili satış payı 2020-ci ildə 67 faizə yüksəlib. Xalis mənfəət isə 14 faiz artaraq 1,1 milyard lirə təşkil edib.

Pandemiya dövründə “Petkim”də istehsalın fasiləsiz davam etməsinin əsas səbəbi “Star” Neft Emalı Zavodu ilə inteqrasiya edilmiş fəaliyyət olub. Dünyada ticarətin dövrüyyəsinin azaldığı bir dövrdə “Petkim” ehtiyacı olan əsas xammal kimi naftanı “Star” zavodundan fasiləsiz və yüksək keyfiyyətlə tədarük edib. Buna görə zavod pandemiya dövründə fəaliyyətini uğurla davam etdirib.

Eyni zamanda “Petkim” pandemiya dövründə xüsusilə ehtiyac yaranan tibbi məhsulların istehsalı üçün lazımı qədər xammal verib. Bununla da zavod səhiyyə sektoruna əhəmiyyətli dərəcədə töhfə verib.

İndiyədək TANAP-la Türkiyəyə 13,4 milyard kubmetr təbii qaz ötürülmüşdür

SOCAR depolama neft məhsullarının və təbii qazın tanklarda saxlanması, quru və dəniz tankerlərinə doldurma əməliyyatları

və dəniz tankerlərindən tanklara tökmə əməliyyatları kimi fəaliyyətləri həyata keçirir. Bölgədə maye yanacaq və LPG-nin eyni yerdə saxlandığı yeganə anbardır. Eyni zamanda SOCAR Depolama Egey bölgəsinin ən böyük anbar terminalı, ümumilikdə isə Türkiyənin ən böyük 5 anbar terminalından biridir. STAR zavoduna boru kəmərləri ilə inteqrasiya olunmuş SOCAR Depolama, yüksək tutumu sayəsində zavod üçün əməliyyat rahatlığını təmin edir.

Bütövlükdə, “SOCAR Türkiyə” qardaş ölkənin ən böyük investoru və birbaşa, yaxud dolaylı yolla 10 mindən çox insanı işlə təmin edir. Mətbuat konfransında bu barədə danışan Zaur Qəhrəmanov onu da bildirdi ki, “SOCAR Türkiyə” Türkiyənin cari kəsrinin bağlanması üçün 2 milyard dollara yaxın töhfə verir.

TANAP isə Türkiyənin təbii qaz ehtiyacının təqribən 12 faizini təmin etmək gücünə sahibdir. 30 iyun 2018-ci il tarixdən 26 noyabr 2021-ci il tarixə qədər TANAP-dan Türkiyəyə ötürülən təbii qazın miqdarı 13,4 milyard kubmetr təşkil edib.

Azərbaycanın media təmsilçiləri daha sonra İzmirin Əliağa rayonuna səfər edərək “Star” Neft Emalı və “Petkim” Neft-Kimya zavodlarının fəaliyyəti ilə yaxından tanış oldular. Burada mətbuat konfransında “SOCAR Türkiyə”nin Emal və Neft-Kimya Bölməsinin rəhbəri və “Petkim”in baş direktoru Anar Məmmədov zavodların fəaliyyəti barədə ətraflı məlumat verdi. Qeyd etdi ki, 2024-cü ildən “Star” Neft Emalı Zavodunun istehsal həcmi daha da artması proqnozlaşdırılır. Bildirdi ki, 2030-cu ildən xüsusilə nəqliyyat sektorunda neftə olan tələbatın azalacağı, amma buna baxmayaraq Türkiyə bazarında neft-kimya sektorunun böyüməsi gözlənilir.

Həmçinin “Star” zavodunun anbar tutumu 1,6 milyon kubmetrdən 2,2 milyon kubmetrə qədər artacaq. Anar Məmmədov bildirdi ki, gündəlik 35 min kubmetr xam neft işləmə qabiliyyətinə malik olan neft emalı zavodunun saxlama tutumu 2020-ci ildə yeni məhsul çənələri layihəsinin tamamlanması ilə 1,9 milyon kubmetrə çatıb. “Səmərəliliyi və əməliyyat rahatlığını artırmaq üçün təxminən 600 milyon dollar əlavə investisiyalar qoyulur. Bu investisiyalar başa çatdıqda, “Star” Neft Emalı Zavodunun anbar tutumu 1,6 milyon kubmetrdən 2,2 milyon kubmetrə qədər artacaq. Bu həcm ildə 11 milyon ton neft emal edən bir neftayırma zavodu üçün ideal ölçüdür”.

Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığının ən gözəl nümunələrindən biri iki dövlətin enerji sahəsində geniş əməkdaşlığıdır. “SOCAR Türkiyə”nin tabeçiliyində fəaliyyət göstərən zavodların və digər enerji layihələrinin hər biri həm Azərbaycanın, həm də Türkiyənin iqtisadiyyatlarına böyük töhfələr verir.

Rəşad CƏFƏRLİ,
“Azərbaycan”

Bakı-İstanbul-İzmir-Bakı